

MORGENDIENST

*zondag 30 september 2018, 19^e zondag na Pinksteren
Afscheid & bevestiging ambtsdragers
Grote Kerk, Wildervank
voorganger: ds. Marien Grashoff*

**Zingen voor de dienst : Lied 903: 1
Welkom & mededelingen**

DIENST VAN VOORBEREIDING

Intochtslied : Psalm 121: 1

Groet

Gebed voor de wereld

Wij bidden voor een wereld
waarin waarheid minder waard is
dan winnen en gewin;
waarin mensen meer waard zijn
als ze meer winst opbrengen;
waarin van meer bezit
ook meer geluk verwacht wordt.
Daarom bidden wij allen tezamen:
HEER, ONTFERM U!

Wij bidden voor een wereld
waarin mensen bang worden
voor alles wat anders is dan ze verwachten;
waarin alles in het teken van strijd staat
en er altijd dreiging is;
waarin de gemeenschap wordt verscheurd
omdat wantrouwen en angst heersen.
Daarom bidden wij allen tezamen:
HEER, ONTFERM U!

Wij bidden voor een wereld
waarin waarheid, schoonheid en vrede
ondanks alles mogelijk zijn;
waarin angst en vrees voor anderen
losgelaten kunnen worden;
waarin mensen hun betere zelf vinden
omdat ze openstaan voor elkaar.
Daarom bidden wij allen tezamen:
HEER, ONTFERM U!

Zo bidden wij

door Christus, onze Heer.

Amen.

Bemoediging¹

De aarde is van God, [Psalm 24,1]
DE WERELD EN WIE HAAR BEWONEN.

Zie hoe goed het is, en kostbaar, [Psalm 133,1]
ALS MENSEN WERKELIJK SAMENWONEN.

Goedheid en trouw ontmoeten elkaar, [Psalm 85,11]
GERECHTIGHEID EN VREDE GAAN HAND IN HAND.

Al zouden de leerlingen van de Heer ook zwijgen, [Lukas 19,40]
DAN ZULLEN DE STENEN NOG ROEPEN.

Heer, open mijn lippen; [Psalm 51,15]
MIJN MOND ZAL ZINGEN VAN UW EER!

Loflied : Psalm 121: 2, 3

DIENST VAN HET WOORD

Gebed van de zondag

Ruimte voor de kinderen

Lezing uit het Oude Testament : Numeri 11,24-29²

Zingen : 'Hoe oud, maar ongehoord' (ZG VIII,76: 1, 2, 5)

Lezing uit het Nieuwe Testament : Markus 9,38-41³

Acclamatie

Voor uw Woord in de Schriften,
voor uw Woord in ons midden,
voor uw Woord in ons hart,
DANKEN WIJ U, O GOD.

Zingen : 'Laat de kind'ren tot mij komen' (ELB 278)

Preek

Vanmorgen nemen we afscheid van ambtsdragers, we bevestigen een nieuwe en anderen verlenen hun werk nog met een jaar. 'Ambtsdragers' en 'bevestigen' zijn erg kerkse woorden. Erg binnenkerks ook. Maar wat mag eigenlijk 'kerk' heten?

Henk de Roest is hoogleraar praktische theologie in Groningen. Ik geef toe: dat klinkt tegenstrijdig: 'theologie' die 'praktisch' heet. Henk de Roest schreef een boek over wat hij noemt 'kerkplekken'.⁴ Want, zegt hij, de kerk moet een 'huis voor de ziel' zijn.⁵ Je ziel is niet het

¹ Ontleend aan het dagelijks morgengebed op Iona; *Iona Abbey Worship Book*, p15.

² [Naardense bijbel](#) (2014) – iets bewerkt.

³ [Naardense bijbel](#) (2014) – iets bewerkt.

⁴ Henk de Roest, [Een huis voor de ziel](#). Gedachten over de kerk voor binnen en buiten (Zoetermeer: Meinema, 2010).

⁵ Paul Oskamp, voormalig rector van het Hervormd Seminarie Hydepark, gebruikt ook de uitdrukking 'een huis voor de ziel' wanneer hij schrijft over het gevangenispastoraat. Zie Henk de Roest, *Een huis voor de ziel*, p10.

religieuze stukje van je hersens. Je ziel is dat waar je lijf, je emoties en je denken bij elkaar komen. Je ziel is dat waaruit je werkelijk leeft. En goede religie ontstaat juist daar, in het brandpunt.

Ieder zorgt voor de eigen ziel. Maar zielen hebben ook een huis nodig. Als beschutting, als leerhuis, als ontmoetingsplek, als vindplaats van troost en barmhartigheid, een gemeenschap van vele zielen. Want zonder huis worden we maar eenzame zielen. Maar waar vind je een huis voor jouw ziel?

Dat kan heel best zijn op zondagmorgen in een kerk. Juist daar gaat het over vergeving en genade, over hoop en de durf om te veranderen, over oerverhalen en bidden met je hart. Dat biedt zeker een huis.

Maar daarbuiten is er nog veel meer. In Breehorn, Meander en Huize Franciscus, in de Van Mesdagkliniek en het huis van bewaring, in oude en nieuwe tehuizen van Lentis, op al die plekken komen ook mensen samen om te zingen, te bidden, de bijbel te lezen en sacramenten te vieren. Dat zijn met minstens evenveel recht ook 'kerkplekken'.

Maar zielen vinden op meer plekken een huis bij elkaar. In gesprekken, niet zelden met mensen die de kerk juist bewust verlaten hebben. Sommige gesprekken worden gevoerd met dominees of priesters, met ouderlingen of diakenen. Het gebeurt in huiskamers, kerkzaaltjes, cafés, zeemanshuizen, boorplatforms of baggerschepen. Maar nog veel meer gesprekken gaan gewoon tussen collega's, burens of wildvreemden in de trein. En toch zijn ook dat, voor de duur van het gesprek, 'kerkplekken'.

Het kan zelfs zonder veel gesprek. Gewoon door wat je doet. Het beroemde pannetje soep voor een buur, de taalles voor een vreemdeling, boodschappen doen voor een ander, of voor langere tijd werken in een vluchtelingenkamp. In dat alles gaat het immers juist om barmhartigheid, verbondenheid en troost? Ook dat zijn 'kerkplekken'.

Zelfs de ouderwetse zeepkist, maar dan in de moderne vorm van de social media, kunnen een 'kerkplek' worden wanneer mensen zonder oordeel en zonder aanval delen wat er werkelijk omgaat in hun ziel. Aandacht voor een ander, een persoonlijke schuldbelijdenis of een ouderwets getuigenis – ze kunnen allemaal 'kerkplekken' zijn.

En er zijn pelgrimstochten, kloosterweekends, leerhuizen, cursussen, werkweken, meditatiekringen, gebedskringen, groeigroepen – te veel om op te noemen. Allemaal zijn dat 'kerkplekken'.

En dan, op zondagmorgen, kan zelfs de tv thuis, met de viering van de pastoor, of een stille wandeling door de 'groene kathedraal'⁶ – het bos – een 'kerkplek' worden.

En de [Amsterdamse Noorderkerk](#) noemt zichzelf ook zo.

⁶ Een hele mooie [Groene Kathedraal](#) is te vinden ten zuidoosten van Almere, in het bos aan de [noordzijde van de Hoge Vaart](#). En in Groningen is het natuurlijk een bijnaam voor het [FC Groningen-stadion](#), de Euroborg.

Natuurlijk zijn al die gesprekken, hulpacties, ontmoetingen, programma's, chats en tweets, vieringen of wandelingen niet even diepgaand of levensbelangrijk. Dat zijn kerkdiensten ook niet. Maar al die kerkplekken bij elkaar, hoe klein of tijdelijk ook, bouwen samen wel een kathedraal, een echt huis voor de ziel. Het is de roeping van de kerk om dat te koesteren, te voeden en te bewaren. Want daar ligt haar toekomst. Niet als instituut, maar als nieuwe gemeenschap.

Maar hoe gaan we dat doen? In elk geval niet door eerst visiestukken, beleidsplannen en marktanalyses te produceren. Geen glossy, geen mediaplan, geen flitsende presentatie. Dat is allemaal dodelijk voor de creativiteit en dus ook voor Gods Geest. Die wil namelijk waaien en wervelen. Kerkewerk is eerder 'Strictly Come Dancing' dan 'Vijf voor twaalf'. De kerk heeft profeten nodig, geen managers; dagelijks werk, geen masterplan; dromers, geen risico-vermijders; vierders, geen bankzitters.

-

Daar gaat het verhaal van Mozes over. Hij leidt het volk eigenhandig door de woestijn. Mozes is een profeet, hij volgt een droom en dat is ook zijn dagelijks werk. Maar het is veel te veel voor hem alleen.⁷ Daarom kiest hij zeventig medewerkers uit. 'Oudsten' heten zij, en 'zeventig' is het bijbelse getal van alle volken op de aarde. Israël mag dan het uitverkoren volk zijn, daarmee vertegenwoordigen zij wel alle volken bij hun God.

⁷ Volgens [Exodus 12,37v](#) trokken er ruim 600.000 Israëlieten weg uit Egypte, plus nog een flink aantal 'volk van allerlei slag'.

Maar zeventig nieuwe medewerkers aanstellen: dat gaat niet zomaar. Ze moeten naar de tent van samenkomst komen, de tabernakel, het draagbare heiligdom dat de hele woestijnreis meetrekt met het volk.⁸ Daar krijgen ze deel aan Gods Geest, zodat ze allemaal op dezelfde Bron zijn aangesloten en samen het werk kunnen doen.

Dat heeft Mozes keurig geregeld en zo hoort het ook, vindt het volk. Met profetie moet je geen risico's nemen. Dat hoort veilig thuis in het heiligdom. Dus dat de zeventig oudsten rondom de tabernakel in religieuze vervoering raken, dat klopt. Het is indrukwekkend en mooi, maar ook opgesloten in dat heiligdom.

En dan blijkt dat Eldad en Medad – hun namen betekenen 'God is liefde'⁹ – als profeten zonder vergunning nota bene midden in het kamp in eenzelfde geestvervoering raken. En dat kan toch echt niet, vinden de mensen. Godsdienst hoort netjes in het heiligdom. Bidden doe je in de kerk, zouden wij zeggen.

Maar Mozes vindt het juist geweldig. Het is niet helemaal duidelijk of Eldad en Medad nu bij die zeventig horen of dat de twee extra zijn.¹⁰ In elk geval houden ze zich niet precies aan de regels. En toch spreken zij net zo goed in de Geest van God, gewoon midden in het kamp tussen de kinderen die hen verbaasd aanstaren en de schapen die onverstoorbaar doorgrazen. Profeten zonder vergunning – maar evengoed echte profeten. 'Ach,' zegt Mozes, 'was iedereen maar een profeet!'

-

Ook de leerlingen van Jezus zien graag dat de zaken netjes geregeld zijn. Iemand die niet staat ingeschreven in hun ledenlijstje, waagt het zomaar om mensen te helen in naam van Jezus. Dat kunnen ze niet toestaan. Want je hoort erbij of niet, toch? En wie er niet bijhoort, moet zich ook niet bemoeien met hun religieuze zaken.

Jezus reageert op eenzelfde wijze als Mozes. Hoe kan iemand ooit in zijn naam een mens helen als die niet in dezelfde Geest als Jezus optreedt? Daarom legt Jezus de grens zo ruim mogelijk: *wie niet tegen ons is, is vóór ons*.¹¹ Iedereen krijgt zonder meer het voordeel van de twijfel. Want de Geest van God moet waaien en wervelen, vermoeide mensen bezielen en gewonde mensen weer heelmaken. En ieder mens kan in principe daarbij ingeschakeld worden. Niks ledenlijstjes, niks gewijde ambten.

-

In het kamp van de Israëlieten laat Gods Geest zich niet opsluiten in het heilige gebied van de tabernakel. Jezus keurt het goed als een wildvreemde in zijn naam mensen heelt. Dat is heel belangrijk. Gods Geest is er voor heel de aarde en alle mensen.

⁸ Hoe die gemaakt moet worden wordt uitvoerig beschreven in [Exodus 25-30](#) en de bouw zelf plus de inwijding even uitvoerig in [Exodus 35-40](#). De tabernakel is dus zeer belangrijk.

⁹ Medad betekent 'liefde' en Eldad 'God heeft bemind'.

¹⁰ Rashie geeft daarvoor een mooie verklaring in het [commentaar bij Numeri 11,26](#).

¹¹ Toen [George W. Bush](#), als 43^e president van de Verenigde Staten, na de aanslagen van 09/11 een vrome toon wilde treffen, draaide hij deze woorden van Jezus precies om: 'wie niet voor ons is, is tegen ons'. Zo worden ze wel vaker gebruikt, maar dat is dus in feite misbruik.

Let er ook op dat dit allemaal gebeurt in uithoeken. Ergens middenin de verlatenheid van de Sinaï-woestijn, ergens op het platteland van Galilea. En het gebeurt temidden van weggelopen slaven en een volk van boeren en vissers. God heeft een sterke voorkeur voor wat en wie geen aanzien of macht hebben. Juist daar weet hij creativiteit te vinden, praktisch inzicht en onverwoestbare hoop.¹²

Daarvan kunnen wij leren. Wij bevestigen ambtsdragers. Predikanten, ouderlingen en diakenen. Zo hebben we dat in de kerk netjes geregeld en daar is niets verkeerd aan.

Maar als we denken aan al die 'kerkplekken' hier in Wildervank of Veendam, dan zijn die er toch vaak los van die ambtsdragers. Bezoeken worden door veel meer mensen gedaan dan alleen door wie daarvoor officieel een taak hebben. Die belangrijke gesprekken, aan een keukentafel, aan de bar of op het werk, die houden we toch zelf? De tv-kerkdienst op zondagmorgen bekijken we in ons eentje, en misschien maken we ook die wandeling wel alleen.

Gods Geest beperkt zich niet tot de kerk. Als je die Geest hier in de kerk wilt opsluiten, gaan onze prachtige ramen gegarandeerd aan scherven. Gods Geest leert mensen hun boosheid goed te gebruiken. Zij troost wie lamgeslagen zijn door verdriet. Zij schenkt helder inzicht in de verwarrende werkelijkheid van alledag. Zij maakt enthousiast en zij leert hoe krachtig stilte kan zijn.

Die Geest mogen wij zoeken en volgen. Of we nu ambtsdrager zijn of niet. Of we nu bij een kerk horen of juist niet. Als we in elkaar die Geest van heelheid en vernieuwing kunnen herkennen, komt het met de wereld wel goed. Dan hebben we uiteindelijk zelfs geen 'kerkplekken' meer nodig, omdat Gods Geest de schepping voltooit.

Amen.

Zingen : *Lied* 981: 1, 2, 5

DIENST VAN DE BEVESTIGING

Collecte
Gebeden

Afscheid van aftredende ambtsdragers

Zingen : *Psalm* 121: 4

Dankwoord namens de kerkeraad & diakonie

Presentatie van wie blijven

Presentatie van nieuwe ambtsdrager

¹² Henk de Roest wijst op de analyse van de Engelse historicus [Arnold Toynbee](#) (1889-1975) die op grond van uitvoerig onderzoek stelde dat vernieuwing van samenlevingen altijd is begonnen vanuit groepen die aan de rand stonden, de 'creatieve minderheden'. Zie *Een huis voor de ziel*, p25. Toynbee was destijds overigens een stuk somberder over de toekomst van de westerse beschaving dan De Roest nu is over de toekomst van de kerk.

Opdracht

Wat is de roeping en taak van ouderlingen in de gemeente?

De gemeente is een groep mensen met de uiterlijke vorm van een vereniging en een organisatie. Maar zij wordt eerst werkelijk gemeente doordat zij zich aangesproken weet door Gods Woord. Dat Woord wordt haar uitgelegd door Jezus Christus, die zij in geloof als Levende Heer in haar midden herkent. Daarmee sluit zij aan bij het verbond dat God met Israël heeft gesloten. Zij gelooft en leeft uit Gods Geest. Zij komt vierend samen rond Schrift en Tafel. En zij put inspiratie uit de traditie van kerk en synagoge uit alle tijden.

Ambtsdragers zijn mensen met een taak en een opdracht om leiding te geven. Net als iedere organisatie heeft de gemeente zulke mensen nodig. Maar dat zij mensen tot ambtsdrager maakt heeft ook een diepere betekenis. Mensen worden immers *geroepen* tot het ambt?

Dat betekent dat zij hun taak niet vervullen voor zichzelf of ten bate van een bepaalde stroming, maar ten dienste van heel de gemeente. Zij bemoedigen en troosten, maar zijn soms ook geroepen om kritisch te zijn. In dat alles laten zij zich leiden door de Geest.

De ouderlingen vervullen een ambt dat behoort tot het hart van de protestantse traditie. Zij zijn tegelijk vertrouwenspersoon en geweten van de gemeente. Zij bemoedigen en troosten, en zij treden op als rentmeesters. Zo houden de ouderlingen de gemeente bij haar roeping om leerlingen van de Heer te zijn.

Gezamenlijk geven de drie ambten – predikant, ouderling en diaken – leiding aan de gemeente door als kerkeraad op te treden. Daarbij verenigen zij wat nuttig en noodzakelijk is met dat wat tot geestelijke opbouw dient en God de eer geeft.

Niets menselijks is de gemeente vreemd, noch ten goede, noch ten kwade. Haar enige roeping blijft het om de Levende Heer na te volgen in het goede leven op deze aarde. Als het al te menselijk toegaat in de kerk, herinner je dan die roeping – en herinner dan ook de gemeente daaraan. Vervul je ambt met ernst en humor, met wijsheid en volharding, als toegewijde dienaren van Christus.

Belofte

Aan wie nu in het ambt bevestigd zal worden, vraag ik het volgende.

1. In de menselijke vraag om een taak in de gemeente op te nemen ligt de roeping van de kerk om Christus trouw na te volgen besloten. Geloof je in die roeping?
2. De Geest spreekt op vele wijzen, in en buiten de kerk, maar de grond van alle christelijk geloof blijft de heilige Schrift. Aanvaard je die als hoogste norm?
3. De gemeente verdient het om waardig en trouw en met liefde gediend te worden. Beloof je dat?
4. Beloof je geheim te houden wat vertrouwelijk is en je ambt te vervullen overeenkomstig de regels van de kerk?

Wat is daarop je antwoord?

JA.

Zingen : *Psalm* 134: 1, 3

Gebed

Bevestiging

Zingen : 'Er is een stad voor vriend en vreemde' (*ELB* 194: 1, 4)

Antwoord van de gemeente

Gemeente, dit zijn uw nieuwe ambtsdragers. Wilt u hen in uw midden ontvangen, hen hooghouden in hun ambt en met hen samenwerken tot opbouw van onze gemeente?

JA, DAT WILLEN WIJ.

Onze Vader

Slotlied : *Lied 425*

Zegen